

Una marca de qualitat

Després de vint anys de trajectòria, Moma Teatre s'ha consolidat com una de les companyies més prestigioses del panorama teatral, dins i fora del País Valencià. Apostant sempre pel compromís i per un teatre de forta empremta autoral ha aconseguit un espai propi d'exhibició i s'ha convertit en el que molts consideren el fenomen més important del teatre valencià dels darrers anys.

El 17 de desembre del 1982 Moma Teatre –aleshores La Moma– estrenava el seu primer espectacle. Aquell mateix estiu, un grup de joves amb ganes de treballar i decidits a emprendre la recerca d'un llenguatge teatral propi havien creat una companyia, cosa gairebé insòlita a la València del principi de la dècada dels vuitanta. *The Knack*, una comèdia anglesa que reflectia l'esperit dels joves dels anys seixanta, es va representar per primera –i única– vegada a la Sala Micalet, una de les poques que hi havia en aquells anys a València.

El muntatge va tenir una gran acollida tant pel públic com per la crítica, però l'èxit no va comportar la continuïtat de l'espectacle. El camí, però, ja estava encetat, i la companyia, tot i haver perdut fins a l'última pesseta, es va resistir a abandonar un projecte il·lusionador –i en certa manera ingenu, ateses les circumstàncies– com era aquell, que pretenia establir un nucli estable de professionals i consolidar un espai escènic sense precedents a la ciutat de València.

Després d'aquella primera experiència vindrien *El malalt imaginari*, *El muntaplats*, *Cel enllà tot són vinyes!*, *Inèrcia...*, i més recentment *Nascuts culpables*, *Varietés a la cuina*, *Incendiaris* o *La caiguda*. Amb molts èxits i algun fracàs o altre –com ha de ser– Moma Teatre ha esdevingut un referent tant en l'exhibició com en la confecció d'una programació compromesa amb els espectadors i amb el referent de teatre públic que per a ells sempre han significat el Teatro de la Abadía de Madrid o el Lliure.

El naixement de Moma va coincidir amb un moment d'incertesa absoluta al País Valencià. La transició no havia dut paral·lelament la consolidació de

l'escena teatral valenciana, de manera que entre la generació del teatre independent, que havia anat diluint-se progressivament, i la nova fornada d'actors i directors que encara no havia donat el salt, hi havia un buit difícil d'omplir.

Les ajudes tampoc no contribuïen a l'establiment d'una activitat teatral continuada. No debades, no hi havia cap capítol pressupostari destinat al teatre, tret d'algun premi o altre pràcticament insignificant. Enmig d'aquest panorama, Moma i la generació d'actors que es van formar al seu voltant es van presentar com la primera experiència que d'alguna manera atorgava una certa normalització a l'escena després de molts anys de desert teatral.

Els principis, doncs, no van ser fàcils. Després de *The Knack* i d'*El malalt imaginari* de Molière –amb el qual la companyia assegura que va aprendre què era això del fracàs–, Moma Teatre va obrir un període de reflexió i va decidir descansar durant un any i mig.

A la tornada, la companyia va reprendre el projecte amb les energies renovades i amb una sèrie de posades en escena que van deixar paleses les seues intencions. Moma va començar les proves per conformar un nucli estable de la companyia i va buscar un local per als assajos, al carrer Pare Rico. Allà van començar a forjar-se professionals com Paco Zarzoso, Cristina García, Pep Ricart o Empar Canet, entre molts d'altres. “En aquells anys –recorda Pep Ricart– Moma es nodria de les idees de Carles, però també de l'aportació de tots els que formàvem la companyia. Fèiem un treball doble, tant de formació actoral com de preparació de muntatges. Van ser uns anys durs però alhora molt il·lusionadors. Somiàvem amb tot, en

Vint anys, vint-i-dos espectacles

<p>THE KNACK Ann Jellicoe Martín Adjemián 1982</p> 	<p>BORJA-BORGIA Manuel Vicent Carles Alfaro 1995</p> 	<p>VARIETES A LA CUINA Carles Alfaro Carles Alfaro 2000</p>
<p>BASTED Carles Alfaro Carles Alfaro 1990</p> 	<p>LA LLIÇÓ Ionesco Joaquín Hinojosa 1996</p> 	<p>L'ALTRE Paco Zarzoso Carles Alfaro 1997</p>
<p>EL MALALT IMAGINARI Molière Carles Alfaro 1983</p> 	<p>LA CANTANT CALBA Ionesco Joaquín Hinojosa 1991</p> 	<p>INCENDIARIS Max Frisch Carles Alfaro 2001</p>
<p>EL MUNTAPLATS* Harold Pinter Carles Alfaro 1985</p> 	<p>EL CAS WOYZECK G. Büchner Carles Alfaro 1992</p> 	<p>LA CAIGUDA Albert Camus Carles Alfaro 2002</p>
<p>CEL ENLLÀ TOT SÓN VINYES! Michel de Ghelderode Carles Alfaro 1988</p> 	<p>NATURALES I PROPÒSIT... Christopher Durang Rafael Calatayud 1999</p> 	<p>NIT, MONÒLEG, LA COL·LECCIÓ Harold Pinter Antonio Díaz Zamora 2002</p>
<p>INÈRCIA Moma Teatre Carles Alfaro 1989</p> 	<p>L'URINARI Paco Sanguino Carles Alfaro 1996</p> 	<p>RÀDIO PINTER** Harold Pinter 2002</p>
<p>METRO P. Sanguino i R. González Carles Alfaro 1994</p> 	<p>ESTACIÓ VICTÒRIA, LA PENÚLTIMA COPA, UNA ALASKA PARTICULAR, CELEBRACIÓ Harold Pinter Carles Alfaro 2002</p> 	<p>OBRA Autor Director Any d'estrena</p>

*Moma ha revisitat diverses vegades aquest espectacle: al 1987, 1993 i 1996

**Lectures dramatitzades

Dalt, *Nascuts culpables*, un dels darrers èxits de la companyia. Al costat, *The Knack*, el primer muntatge de Moma. Tot i que coste de reconèixer, l'actor de l'esquerra és Carles Alfaro en una de les seues poques aparicions en escena.

un moment en què tot estava per fer.”

Aquell projecte utòpic, a poc a poc, va començar a fixar-se i a fer-se més proper a la realitat. Va ser l'època, a la fi dels anys vuitanta, de *Cel enllà tot són vinyes!*, *Inèrcia* o *Basted*, un espectacle amb el qual Moma va visitar un gran nombre de poblacions del ja existent Circuit Valencià. Però, més que això, *Basted* va significar la inauguració d'una nova etapa a un espai nou, el mateix que anys després es va convertir en l'actual Espai Moma. Posteriorment, amb *La cantant calba*, Moma va començar a introduir-se en el mercat teatral i va donar a conèixer la companyia arreu de l'estat.

Barcelona va ser una de les ciutats que va acollir sense peròs —com mauladament no ocorria a València— les

propostes de Moma. L'actual director del Teatre Nacional de Catalunya i aleshores director del Centre Dramàtic de la Generalitat, Domènec Reixach, va ser un dels grans valedors de Moma a la capital catalana. “Poc després d'incorporar el Poliorama al Centre Dramàtic —recorda Reixach— em van parlar d'un xicot de València que tenia molt de talent i, poc temps després, es va presentar l'oportunitat de programar *El cas Woyzeck*. Aquell muntatge em va donar l'oportunitat de conèixer Carles, i allò, com deia Bogart, va ser l'inici d'una gran amistat.”

Efectivament, després va venir l'estrena de *Borja-Borgia*, i més recentment la coproducció del TNC amb Moma Teatre de *La caiguda* —el primer espectacle que es reposarà al Nacional— i la participació de Carles Al-

faro com a director convidat amb *Escola de dones*, de Molière, muntatge que s'estrenarà el proper mes d'abril.

Tota aquesta diversitat de gèneres —des del teatre de l'absurd de *La cantant calba* fins a la duresa de muntatges com *El cas Woyzeck*, des de les històries actuals de *Metro* fins a la història de la família Borja, des del corprenedor relat del *Nascuts culpables* fins a l'encantadora *Varietés a la cuina*, una comèdia protagonitzada per un grup de farandulers procedents del món de la revista—, no són res més que el fruit d'una obsessió constant de fugir de les etiquetes. De fet, un dels grans triomfs de la companyia, segurament, ha estat haver donat als seus muntatges una marca inconfusible, sense que per això es pugui relacionar la seua trajectòria amb un gènere o amb uns autors determinats.

Tot això i molt més quedarà reflectit en un llibre que el dramaturg Josep Lluís Sirera està coordinant i que no es limita a contar la història cronològica de la companyia, sinó que inclou crítiques i estudis dels principals muntatges de Moma. Sirera, per a qui Moma és una de les poques companyies que garanteix un teatre homologable a la resta del món occidental, assegura que “el llibre reflecteix la voluntat de Moma de provocar trencaments, de buscar propostes alternatives i de recerca d'una dramaturgia actual que faça reflexionar l'espectador”.

I és tot això precisament el que Moma celebra aquest 17 de desembre: la consolidació d'una trajectòria brillant, enormement exigent i respectuosa amb el seu públic. La festa d'aniversari reunirà el bo i millor de l'escena teatral i comptarà amb la presència de Lluís Homar. L'actor protagonista per excel·lència del Teatre Lliure —referent també de la companyia— presenta el mateix dia el muntatge *Et diré sempre la veritat*, un monòleg que reflecteix una visió molt particular del teatre i del món que l'envolta. No podia ser d'altra manera per commemorar vint anys de teatre no només compromès, sinó també atractiu.

Rosanna Melià